

L'anarco-creativitat

Jordi Roca i Tubau

Quan hom parla d'anarquisme immediatament se li presenta a la ment la imatge de la bomba tirada al Liceu. Infaust dia. Conseqüència política a bastament explotada. Devallada del molt que la doctrina i la pràctica de l'anarquisme féu en pro de la societat, despertant-la de l'obscurantisme. Però no és d'anarquisme polític precisament del que vull tractar, sinó de l'anarquia com a element dinamitzador indispensable en el fet creatiu, i de la manera com els artistes entenen el treball, donat que la seva particular laboriositat no és altra cosa que un anti-model productiu. Però l'artista, tot i ser un treballador –perquè sense treball no hi ha obra–, la seva productivitat no està regida per cap de les pautes laborals del comú dels mortals atès que la seva energia no és quantificable ni en temps ni en matèria, quan aquest és fruit directe de la inspiració. La llibertat operativa prima per sobre de tot condicionament tant material com conceptual; altrament, l'artista restaria a mercè de les modes o, el que es més perillós tractant-se de creativitat, supeditat als dictats o capricis dels funcionaris o dels polítics de torn que sovint amb la seva omnipotència, ignoren que el vertader treball de l'artista sols esdevé reixit quant ha estat executat amb total llibertat.

En la societat actual, on el culte a la mediocritat ha assolit arreu nivells més que preocupants –hi, pel que hom pot constatar, imparables– viure de l'art, al marge dels corrents oficialment reconeguts, és pura fantasia. Tot el que no està etiquetat i consensuat no és altra cosa que subversió, anarquia. I ho és perquè a la societat li costa establir punts de referència enfront dels moviments nous. Tot el que no està emmarcat i consensuat, rarament pot surar per sobre de les mentalitats immobilistes. Res no pot fer-se realitat al marge del DNI personal. Fins es pretén clonar l'ADN per produir còpies exactes de models acceptats per la societat com a vàlids i, per descomptat, controlables en el gest, el gust i la voluntat. Però, i la llibertat creativa què?

L'artista vertader és un ésser que al marge de tot i per sobre de tot, fuig de l'encotillament gràcies al seu sentit anàrquic. L'anarquia vivencial i conceptual el fa diferent i el converteix amb un element rebel, sovint al marge de costums i gustos. La seva rebel·lia el porta a observar una conducta trencadora de motlles. Esdevé punt de mira i, per tant, blanc propiciatori de la mediocritat consolidada. Sols la rebel·lia anarco-creativa dels artistes podrà, a curt o llarg

termini, acabar amb la sequera anticreativa que s'ha instal·lat en les societats consolidades.

Encara que sigui suportant el pes de la incomprensió, l'artista ha de seguir el seu camí imparabile, flagellant els seus contemporanis. Pagant un preu desmesurat de soledat i de incomprensió, la societat li permetrà seguir endavant amb les seves visceralis quimeres. Quimeres que, una vegada assimilades, entraran a formar part del mateix ens que les ha rebutjades, ignorant tàcitament, que aquests moviments i no uns altres, són el llevat que la societat necessita per a renovar-se.

La nostra societat, massificada amb excès, està farcida d'"artistes" sovint fabricats puntualment per al consum més descarat. Consum que, avalat pels mitjans de comunicació, la publicitat i els tractats d'arts de dubtosa credibilitat, aboquen persones i institucions a adquirir obres com qui compra béns pagats a cop de talonari.

Davant aquest panorama, que per les seves desproporcionades dimensions afecta l'artista amb unes desmesurades conseqüències, cal que aquest, fent abstracció de la realitat, es llanci a estadis més complexos, on la ment el porti a albirar estètiques encara avui no concebudes. Estadis que el portaran altra volta a oficiar en el vertader magma del desordre creatiu; desordre que, per altra banda, fa falta per a renovar els paràmetres estètics que han de personalitzar el nou segle. Les pautes caduques s'han d'anar desterrant per donar pas a unes altres imatges, fruit de l'avenç de la humanitat. La voluntat de tirar endavant ha de fructificar més enllà del benefici material immediat.

L'artista del futur s'ha de plantejar un horitzó molt més universal, i en dir universal, no vull dir que hagi de menysprear les seves arrels, ans tot el contrari; la personalitat i els compromisos amb la seva societat, han d'ésser, com sempre, l'autèntic motor, la força motriu que ha d'apartar del seu camí tot el que fa tuf de plagio de dependència implícita altres cultures o altres interessos, sovint aliens a la creativitat.

L'artista del futur ha de tenir posada la vista en els coneixements de la història. La història és un referent, un capítol que massa sovint s'oblida. Un capítol del qual n'hem d'escollir el millor, l'essència primigènia. Altra cosa seria fer un pas enrere. L'acte anarco-creatiu, doncs, es sens dubte un acte, controlat per la ment madura i amb total i absoluta consciència de futur.